

DOI 10.31558/2519-2949.2023.2.6

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2822-2268>*Ягунов Д. В., Тюбінгенський університет імені Еберхарда і Карла, Донецький національний університет імені Василя Стуса*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4698-0000>*Мельничук Т. В., Національний університет «Одеська юридична академія», Оснабрюкський університет*ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-2071-6367>*Мелюхов В. А., Незалежний експерт з питань управління пенітенціарною системою*

В'ЯЗНИЧНА БАНДА ЯК «БРЕНД» (ОГЛЯД НЕФОРМАЛЬНИХ В'ЯЗНИЧНИХ ІЄРАРХІЙ У СУЧАСНИХ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ СИСТЕМАХ)

Стаття присвячена дослідженню в'язничних банд як основної форми організованої злочинності у багатьох зарубіжних країнах. Актуальність статті обумовлена тим, що сучасні пенітенціарні системи характеризуються збільшенням ролі насильницьких кримінальних субкультур у в'язницях, що є головним викликом для більшості пенітенціарних систем у всьому світі. Саме тому в цій статті автори ставлять за мету провести аналіз феномену в'язничних банд як особливої форми злочинних організацій у пенітенціарних системах сучасних зарубіжних держав.

У цій статті набуває подальшого розвитку теза, що в'язничні субкультури, сформовані у рамках неформальних в'язничних ієрархій, та притаманне їм в'язничне насильство – це об'єктивні елементи сучасних відносин влади, невід'ємна складова відносин влади та водночас продукт поширення дисципліни паноптичного зразку в суспільстві ХХІ століття.

У статті автори аналізують сутність поняття «в'язнична банда» в контексті сучасних тенденцій в'язничного менеджменту, ідентифікують основні в'язничні банди, які діють у пенітенціарних системах сучасних зарубіжних країн, а також досліджують вплив сучасних в'язничних банд на в'язничну політику сучасних зарубіжних країн.

За результатами дослідження автори доводять, що в сучасних зарубіжних пенітенціарних системах неформальні в'язничні ієрархії є невід'ємним елементом, що створює конкуренцію формальним в'язничним адміністраціям. Особливе місце серед неформальних в'язничних ієрархій посідають в'язничні банди, діяльність яких набула особливого поширення у країнах Південної та Північної Америки, Азії та Африки.

Автори доводять, що в'язничні банди є найпоширенішими формами неформальної в'язничної ієрархії, які функціонують не лише у самих пенітенціарних установах, проте поширюють свою злочинну діяльність та субкультурний вплив на вільне суспільство, а головне – характеризуються особливою увагою до власних субкультурних кодексів поведінки членів у відносинах з «побратимами», Державою, конкурентами з інших банд та третіми особами.

В'язничні банди сформували новий бренд – бренд діяльності окремих, автономних та впливових суб'єктів, – без яких функціонування національних пенітенціарних систем наразі не уявляється.

Наголошується, що в'язничні банди – це феномен, який в умовах задекларованої Державою монополії на використання сили потребує саме міждисциплінарного дослідження через, власне, посягання на таку монополію з боку приватних акторів з числа лідерів та активних учасників в'язничних банд, які претендують на основну владу у пенітенціарних установах у багатьох сучасних країнах.

Ключові слова: організована злочинність, в'язничні субкультури, неформальні в'язничні ієрархії, в'язниці, в'язничні системи, в'язничні банди, вуличні банди.

Вступ (обґрунтування актуальності дослідження)

У доповіді *Global Prison Trends 2023* щодо тенденцій глобального розвитку національних пенітенціарних систем у 2023 році наголошується, що сучасні пенітенціарні системи характеризуються збільшенням ролі насильницьких кримінальних субкультур у в'язницях, що є ключовим викликом для більшості пенітенціарних систем у всьому світі [1]. Саме тому в цій статті нами ставиться за мету провести аналіз феномену в'язничних банд як особливої форми злочинних організацій у пенітенціарних системах сучасних зарубіжних держав.

У цій статті набуває подальшого розвитку авторська теза, що в'язничні субкультури, сформовані у рамках неформальних в'язничних ієрархій, та притаманне їм в'язничне насильство – це об'єктивні елементи сучасних відносин влади, невід'ємна складова відносин влади та водночас продукт поширення дисципліни паноптичного зразку в суспільстві XXI століття [2; 3].

У рамках цієї статті в'язничні банди та супутні в'язничні (кримінальні) субкультури аналізуються з позицій міждисциплінарного підходу, де ключовою категорією є *відносини влади*, а також місце сучасних в'язничних банд та інших неформальних в'язничних ієрархій у цих відносинах.

У цій статті ми розвиваємо раніше сформовану тезу, що *симулякр* в'язничної субкультури – принаймні в її сучасних проявах – взагалі або здебільшого – не стосується в'язничної субкультури *як такої* [3]. Натомість йдеться про належним чином організовану та глибоко продуману систему неформальної карально-репресивної влади, яка у багатьох національних юрисдикціях становить успішну конкуренцію формальним владним інституціям як у в'язниці, так і у вільному суспільстві. Водночас йдеться про механізм примусового вилучення матеріальних цінностей у представників середніх та нижчих рівнів в'язничних ієрархій (і не тільки). Ця організована система карально-репресивної влади та водночас механізм перманентного вимагання й перерозподілу матеріальних цінностей, власне, і маскується під в'язничну субкультуру, формуючи її *симулякр* [3].

Цілі дослідження

Враховуючи проблематику, автори формують наступні цілі дослідження: 1) проаналізувати сутність поняття «в'язнична банда» в контексті сучасних тенденцій в'язничного менеджменту; 2) ідентифікувати основні в'язничні банди, які діють у пенітенціарних системах сучасних зарубіжних країн; 3) дослідити вплив сучасних в'язничних банд на в'язничну політику сучасних зарубіжних країн.

В'язнична банда як бренд

Наявність, активне існування та поширення діяльності в'язничних банд є відомим й належним чином задокументованим явищем у майже всіх національних юрисдикціях, що має велике значення для науковців і політиків [4]. Нерідко вони формуються за расовою або етнічною або расовою ознакою і, як правило, організуються навколо захисту своїх членів.

У зарубіжній науці та практиці наразі не існує єдиного визначення банди. Натомість проте існує декілька загальноприйнятих критеріїв для класифікації організованих неформальних ієрархій саме як вуличних та/або в'язничних банд.

У США у науковій та практичній сферах традиційно використовуються наступні критерії: 1) банда складається з трьох або більше членів, як правило, віком від 12 до 24 років; 2) члени групи мають спільну ідентичність, зазвичай пов'язану з ім'ям та/або символами; (3) члени групи вважають себе бандою; 4) інші визнають їх бандою; 5) група має певну постійність та певний рівень організованості; 6) група здійснює значний рівень злочинної діяльності [5]. Для цих цілей виключаються традиційні групи організованої злочинності для дорослих, групи ненависті, ідеологічні групи та воєнізовані угруповання [5].

Визначення банди, яке використовується Міністерством юстиції США та Міністерством внутрішньої безпеки, імміграції та митного контролю США містить наступні характеристики:

1. Об'єднання трьох і більше осіб.

2. Члени яких колективно ідентифікують себе, прийнявши групову ідентичність, яку вони використовують для створення атмосфери страху чи залякування, часто використовуючи одне або декілька з наступного: спільна назва, гасло, розпізнавальний знак, символ, татування чи інші фізичні ознаки, стиль або колір одягу, зачіски, знаку або графіті.

3. Метою діяльності банди є участь у злочинній діяльності, під час здійснення якої широко використовується насильство чи залякування для досягнення злочинних цілей.

4. Члени якої займаються злочинною діяльністю або правопорушеннями серед неповнолітніх, які, якби їх вчинив дорослий, були б злочинами, – з наміром зміцнити або зберегти владу, репутацію чи економічні ресурси злочинної асоціації.

5. Асоціація також може мати деякі з таких характеристик: 1) члени можуть застосовувати правила вступу та діяльності в асоціації; 2) члени можуть зустрічатися на регулярній основі; 3) асоціація може забезпечувати фізичний захист своїх членів від інших осіб; 4) асоціація може прагнути здійснювати контроль над певним географічним місцем чи регіоном або може просто захищати свої передбачувані інтереси від суперників; 5) асоціація може мати складну структуру [6].

У сучасному світі існує велика кількість в'язничних банд, які внаслідок впливу Голівуду (згадаймо, наприклад, стрічку «*American History X*») переважно асоціюються зі Сполученими Штатами Америки, і в цьому є велика доля істини. Проте географія найбільш відомих в'язничних банд не обмежується Північною Америкою, а натомість широко представлена Мексикою, країнами Центральної та Південної Америки, Африки та Азії.

Злочинна діяльність латиноамериканських в'язничних банд «експортується» до Європи (наприклад, *Netas*, *Latin Kings*, *Trinitarios*, *Dominican Don't Play* та інші). За словами керівництва іспанської поліції національне МВС перманентно працює над уточненням реєстру понад 600 молодіжних банд, які зараз діють по всій Іспанії [6]. Вже станом на 2006 рік американська банда *Dominican Don't Play* здобула славу через збройні сутички у Німеччині, Сполученому Королівстві, Бельгії, Домініканській Республіці та Іспанії. Іспанська поліція повідомляє про 130 задокументованих членів DDP, що робить їх найбільшими в Іспанії. DDP є найбільшою та найжорстокішою вуличною бандою в Іспанії. Ця банда стала однією з найвідоміших банд у Мадриді [7].

Як на переконання Національного інституту юстиції США, в'язничні банди та їхні члени несуть відповідальність за велику кількість злочинів та актів насильства в багатьох населених пунктах, а також за непропорційно велику частку злочинів у тих громадах, які найбільше страждають від злочинності та насильства [8].

Хоча, як свідчить американські практики, в основі діяльності в'язничних банд неодмінно перебуває отримання злочинних прибутків та їх подальша легалізація, а тому нерідко задекларовані етнічно або расово орієнтовані (расистські) місії та цілі приховують тісну кооперацію між ззовні непримиримими ворогами щодо розподілу сфер впливу та спільної торгівлі наркотиками або зброєю.

Яскравим прикладом такої співпраці є американський художній фільм «*American History X*», що розповідає про ідеологічно непримиримого американського нациста, який опинився у в'язниці та одразу ж примкнув до «білої» банди, розглядаючи їх як ідейних «побратимів». Проте скоро головний герой відчув розчарування, адже усвідомив, що його нові побратими-нацисти купують наркотики у мексиканської банди та реалізують їх серед «білих», але при цьому ніхто зі «своїх» їх не засуджує.

З іншого боку, ідеологічні суперечки між різними бандами можуть мати непримиримий характер, що має наслідком союзи, конфедерації та квазидипломатичні відносини між різними в'язничними бандами. Прикладом може бути латиноамериканська банда *La Eme* та «біла» банда *Aryan Brotherhood*, які вважаються союзниками та працюють разом, щоб спільно контролювати проституцію, торгівлю наркотиками, зброєю, рекет або замовні вбивства.

За оцінками американських органів правопорядку, станом на 2009 рік у США у 3500 різних юрисдикціях налічувалося приблизно 28100 активних банд. Це означає зростання показників більш ніж на 20% з 2002 року [8]. У 2009 році, за офіційними оцінками, налічувалося 731 тис. членів банд, і ця цифра не змінилася з 2002 року [8]. Нараховувалося понад 75 найбільш впливових «білих» в'язничних банд у щонайменше 38 штатах, які поширюють свою діяльність на два або більше штатів [1, р. 35].

Вулично-в'язничні банди були зареєстровані в усіх 50 штатах і щороку, починаючи з 1996 року, були присутні в усіх містах з населенням понад 250 тис. осіб. Проблеми з бандами залишаються найбільш поширеними у великих містах (з населенням 100 тис. і більше); майже 99% органів правопорядку у цих містах повідомляють про наявність проблем з бандами упродовж кількох років [10].

Окремо можна навести дані щодо молодіжних банд.

Так, проблеми з місцевими молодіжними бандами у США зростали упродовж 25-річного періоду до середини 1990-х років [11]. Якщо в 1970-х роках лише 19 штатів повідомляли про проблеми з молодіжними бандами, то до початку 21-го століття всі 50 штатів і округ Колумбія визнали наявність молодіжної бандитської активності. Проблеми з молодіжними бандами досягли піку в середині 1990-х років, після чого почався стрімкий спад [9]. За спадом послідувало загальне

15-відсоткове зростання проблем з молодіжними бандами, зафіксоване з 2002 по 2008 рік, причому всі верстви населення США повідомили про зростання проблем з бандами: приміські округи (22%), сільські округи (16%), малі міста (15%) і великі міста (13%) [9].

Американські учні регулярно повідомляють про аналогічну тенденцію щодо активності банд у школах. У середині 1990-х років 28% учнів із загальнонаціональної вибірки повідомили, що банди були присутні в їхніх школах [12]. Ця статистика знизилася до 17% у 1999 році, а потім почала зростати до 23% у 2007 році, наблизившись до рівня, зафіксованого десятьма роками раніше [13]. Упродовж 2007-2008 рр. 20% державних шкіл повідомила про діяльність банд у школі [8; 14]. У 2007 році 23% учнів у віці 12-18 років повідомили, що в їхніх школах існують банди. Більше половини шкіл, де навчається 1 тис. і більше учнів, повідомили, що діяльність банд мала місце упродовж навчального року, в той час як приблизно 25% шкіл, де навчається менше 1 тис. учнів, повідомили про цю проблему [5].

За даними Національного лонгітюдного опитування молоді (репрезентативна вибірка з 9 тис. підлітків), 8% опитаної молоді були членами банди, будучи у віці від 12 до 17 років [15]. Опитування майже 6 тис. восьмикласників, проведене в 11 містах з відомими проблемами з бандами, показало, що 9% з них є членами банд, а 17% сказали, що колись належали до банди [16]. Однак цей відсоток варіювався від 4% до 15% залежно від місця проживання. У наступній вибірці підлітків (близько 13 років) з 15 міст майже 8% були членами банд [17]. За даними багатьох досліджень членство в бандах є ще більш поширеним серед репрезентативних вибірок молоді з районів підвищеного ризику у великих містах [18; 19; 20].

Діяльність банд включає повний спектр насильницьких і майнових злочинів, а також розповсюдження наркотиків, торгівлю зброєю, проституцію, вимагання та інші економічні злочини для фінансування банди [8; 21]. Поширеними є озброєні напади на аптеки з метою заволодіння наркотичними засобами.

Більша організованість у бандах призводить до більшої кількості злочинів, вчинених членами банди [8; 22]. Члени більш організованих банд повідомляють про більше продажів різних видів наркотиків і більш тяжкі насильницькі злочини, ніж члени менш організованих банд, причому навіть поступове зростання організації банди призводить до підвищення рівня правопорушень [8; 22]. Членство у банді значно підвищує ймовірність участі у злочинній (зокрема насильницькій) діяльності, а також стати жертвою насильницького злочину [8; 23].

Для більшості країн світу «банда» або «вулична банда» є синонімом «в'язнична банда», що є зрозумілим в силу об'єктивності в'язниць як місць єднання кримінальних авторитетів, залучення кадрів та формування злочинних планів та навіть стратегій. Понад 20 тис. з 1,5 мільйона ув'язнених, які перебувають у в'язницях у США, є учасниками банд, і немає жодних ознак того, що діяльність ув'язнених банд зменшується [24]. Більше того, потрібно розділяти членство у бандах та неформальний статус, який можна визначити як «кандидат на членство», причому останніх нараховується набагато більше, ніж «дійсних членів». Водночас не можна забувати, що членство у в'язничній банді не закінчується звільненням з в'язниці; натомість членство «експортується» до вільного суспільства.

Огляд сучасних в'язничних неформальних в'язничних банд

Нижче викладено огляд найбільш відомих у світі в'язничних банд, які:

- відомі у світі через свою жорстокість, нацистську спрямованість, релігійну або расову непримиримість;
- поширюють свою діяльність та вплив на національному рівні;
- поширюють свою діяльність та вплив на рівні декількох адміністративно-територіальних одиниць у державі своєї діяльності;
- декларують політичні гасла та намагаються брати активну участь у політичній діяльності.

La Eme

Говорячи про латиноамериканські в'язничні банди у пенітенціарних установах США, можна, у першу чергу, згадати *La Eme*, або *Mexican Mafia*, що складається переважно з латиноамериканців, хоча іноді зустрічаються білі члени.

La Eme діє у в'язницях США з 1957 року, коли 13 членів іспаномовних вуличних банд об'єдналися у виправному закладі для молодих злочинців у м. Трейсі (Каліфорнія).

Традиційно воно складалося з іспаномовних ув'язнених, які народилися і вирости в США, а також з банд *Sureños* з південної Каліфорнії, які віддавали йому данину. Наразі *La Eme* вважається найпотужнішою бандою у каліфорнійських в'язницях, яка налічує до 400 офіційних членів і близько 990 «кандидатів на членство», які беруть участь в її злочинній діяльності та прагнуть стати повноправними членами. Упродовж 1970-1980-х років саме *La Eme* в Каліфорнії створили модель використання своєї влади у в'язницях для контролю та отримання прибутку від злочинної діяльності у вільному суспільстві.

La Eme та *Aryan Brotherhood* є союзниками. Вони працюють разом, щоб контролювати проституцію, торгівлю наркотиками, зброєю та «наїзди» або вбивства [25].

Діяльність банд поділяється як на традиційні злочини (розповсюдження наркотиків, пограбування, вбивства), так і на незаконний ринковий обмін (захист власності, забезпечення виконання угод та вирішення спорів).

Nuestra Familia

Nuestra Familia – це переважно іспаномовна в'язнична банда, яка була створена у каліфорнійській в'язниці *Soledad* у 1960-х роках. Спочатку її сформували іспаномовні ув'язнені з Північної Каліфорнії або з сільської місцевості, а банди *Nortehños* з Північної Каліфорнії віддавали їй данину, виступаючи проти домінування *La Eme*.

Сьогодні основною діяльністю банди є контрабанда та розповсюдження наркотиків у в'язницях, в яких вона працює.

Nuestra Familia є запеклими супротивниками мексиканської мафії, і це суперництво вважається найтривалішою війною між бандами в Каліфорнії. Підраховано, що *Nuestra Familia* відповідальна за щонайменше 600 вбивств, вчинених у період 1980 – 2010 років [26]. Ув'язнені члени *Nuestra Familia* мають міцні зв'язки на волі та використовують членів банди, які вийшли на волю, для контрабанди наркотиків з подальшою нелегальною їх доставкою до в'язниць.

Texas Syndicate

Texas Syndicate – це вулична і в'язнична банда, що базується переважно у Техасі, до складу якої входять переважно іспаномовні члени, а також (хоча й рідко) допускаються неіспаномовні білі.

Банда *Texas Syndicate* більше, ніж *La Eme* або *Nuestra Familia*, була пов'язана з мексиканськими ув'язненими-іммігрантами, в той час як *La Eme* та *Nuestra Familia*, як правило, складаються з іспаномовних ув'язнених, які народилися або вирости в США.

У жовтні 2020 року двоє членів *Texas Syndicate* були засуджені до 50 років ув'язнення за торгівлю наркотиками [27]. У грудні 2020 року ще один лідер *Texas Syndicate*, будучи ініціатором масштабної змови наркоторговців, які розповсюджували метамфетамін у Східному окрузі Техасу, був засуджений до 30 років ув'язнення у федеральній в'язниці за злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків [28].

Texas Mexican Mafia

Mexikanemi, або *Texas Mexican Mafia* – це мексикано-американське в'язнична та вулична банда, створена у 1984 році в установах Департаменту кримінального правосуддя штату Техас.

Перші члени організації розробили «Конституцію, яка регулювала діяльність організації, і оголосили Сан-Антоніо, штат Техас, її столицею [29]. Після звільнення з ув'язнення членам і потенційним членам організації було наказано з'являтися до керівництва організації, яке здійснювало нагляд за їхніми рідними містами. Зі збільшенням кількості членів і розширенням діяльності організації в межах і поза межами пенітенціарної системи, організація встановлювала свою присутність у все більшій кількості міст по всьому Техасу [29].

Mexikanemi функціонує окремо від первісної каліфорнійської *La Eme*, а його члени вважають себе насамперед пов'язаними з Ацланом, колишньою мексиканською територією на південному заході США.

Mexikanemi займається широким колом незаконних видів діяльності, включаючи незаконний обіг наркотичних засобів, рейдерство та відмивання грошей. У жовтні 2022 року одного з керівників *Mexikanemi* було засуджено до 25 років ув'язнення за його роль у розповсюдженні метамфетаміну та героїну в районі Сан-Антоніо. Під час розслідування влада вилучила десятки кілограмів метамфетаміну та велику кількість вогнепальної зброї [30].

Ñetas

Ñetas – це іспаномовне (переважно пуерториканське) в'язнична банда, характерна для Пуерто-Ріко та східного узбережжя США. Спочатку було сформоване у 1979 році у державній в'язниці *Río Piedras State Penitentiary* (Пуерто-Ріко). Зазначена банда сформувалася як група взаємного захисту, нібито для покращення умов життя та захисту в'язнів від жорстокого поводження з боку охоронців та інших ув'язнених, а також для боротьби з в'язничною бандою *Grupo 27*.

The NETA Association (Asociación Pro-Derechos del Confinado, "Association for Prisoners' Rights", Asociación NETA, NETA) стала основною силою, що контролює торгівлю наркотиками в Пуерто-Ріко. Ідеологічно банда пов'язує себе з рухом за незалежність Пуерто-Ріко, а її члени вважають себе гнобленими урядом США. За оцінками, в Пуерто-Ріко налічується 40 тис. членів банди, ще 20 тис. – в США, і 30 тис. – в інших країнах світу.

Ñetas стала відомою після жорстокого нападу на лідера конкуруючої банди *Los 27*. Члени Сети увірвалися до його камери, завдали йому більше 150 ударів ножом і розрубали на 84 частини. Як стверджується, частини тіла були відправлені різним людям, включаючи матір і заступника лідера *Los 27*.

Ñetas має репутацію таємної організації, а її члени часто не бажають визнавати свою приналежність до неї. Це робить групу особливо складною для ідентифікації, важкою для контролю і ще більш небезпечною.

El Grupo de Los 27

Los 27 є цікавою частиною американського кримінального ландшафту, оскільки вони були одними з піонерів щодо практичного запровадження моделі в'язничних банд, яка поширилася по всій Латинській Америці [31]. Хоча існують і старіші банди, такі як *Nuestra Familia*, члени яких також рекрутуються переважно у в'язницях, *Los 27* і *Ñetas* були одними з перших у США, хто почав систематично вимагати гроші в інших злочинців [32].

Основними джерелами доходу цієї кримінальної організації є торгівля наркотиками; податок, який вони наклали на інших ув'язнених, відомий як «*el incentivo*», коли ті проносили наркотики до в'язниці; шахрайство і здирництво через їдальні [33]. Участь *Los 27* у незаконному обігу наркотиків включала введення та розповсюдження кокаїну, героїну, марихуани, синтетичних наркотиків тощо.

За даними обвинувального акту проти членів *Los 27*, оприлюдненого у 2021 році, організація заробила понад 40 млн. доларів на злочинній діяльності. Щоб зберегти та збільшити свою владу, *Los 27* співпрацювала з різними бандами за межами пенітенціарних установ [33].

Fresno Bulldogs

Fresno Bulldogs – це мексикано-американська вулична та в'язнична банда. «*Булдоги*» часто конфліктують з іншими в'язничними бандами і є найбільшою іспаномовною бандою в Каліфорнії, не пов'язаною з *Sureños* та *Norteños*.

Latin Kings

Latin Kings – вулична та в'язнична банда, заснована в Чикаго в 1954 році, яка складалася переважно з мексиканців і пуерториканців [34].

Засновані з філософією подолання расової дискримінації, *Latin Kings* перетворилися на злочинну організацію, що діє по всій території Сполучених Штатів. «Латинським королем» може стати особа будь-якої національності. Кількість членів *Latin Kings* після оцінюється у межах 25-30 тис. Основним джерелом доходу банди є розповсюдження на вулиці порошкового кокаїну, креку, героїну та марихуани. Крім того, *Latin Kings* беруть участь у різноманітних злочинних діях, включаючи напади, крадіжки зі зломом, вбивства, крадіжки особистих даних і відмивання грошей.

У червні 2023 року один з лідерів цієї злочинної організації (Дієго Матео) був засуджений до 27 років ув'язнення за його участь у групі *Black Mob Latin Kings* та розповсюдження наркотиків, зокрема героїну, фентанілу та кокаїну [35]. З цього приводу прокурор у відповідному судовому процесі зазначив: «Упродовж двох десятиліть Дієго Матео керував найбільшою та найжорстокішою групою *Latin Kings* в районі Нью-Йорка. Він завербував сотні молодих людей до своєї банди та використовував їх для проведення масштабної операції з продажу наркотиків, у результаті якої було скоєно незліченні акти насильства» [35].

Barrio Azteca

Barrio Azteca, або *Los Aztecas* – це мексикано-американське вуличне та в'язничне угруповання, яке спочатку базувалося в Ель-Пасо (Техас).

Банда *Barrio Azteca* народилася у в'язницях Техасу і служила збройною підтримкою *Хуареського картелю*, але останнім часом еволюціонувала і тепер контролює місцеву торгівлю наркотиками в Хуаресі. Висока організованість угруповання допомогла йому залучити членів по обидва боки кордону, і зараз *Barrio Azteca*, можливо, має умови, необхідні для того, щоб перетворитися на масштабну транснаціональну злочинну організацію [36].

За оцінками, у 2013 році угруповання налічувало понад 5 тис. членів лише в районі Хуареса і близько 3 тис. по всій території США. Однак до 2018 року Департамент громадської безпеки Техасу вказав, що кількість членів угруповання становила від 1 тис. до 2,5 тис. За даними ФБР, *Barrio Azteca* також має членів у Массачусетсі та Пенсильванії, а влада Техасу також повідомила про присутність *Barrio Azteca* в Нью-Мексико [36].

Barrio Azteca почало підтримувати Хуареський картель Мексики в його операціях і стало важливим елементом під час битви між Хуареським картелем і *Sinaloa Cartel* за контроль над містом Хуарес у 2008 році. Тоді *La Línea*, бойове крило Хуареського картелю, завербувало членів *Barrio Azteca* для боротьби з членами *Sinaloa Cartel*, і багато членів банди було вбито або заарештовано. Угруповання також надає підтримку картелю Хуарес у торгівлі людьми та наркотиками, а також у придбанні зброї та транспортних засобів [36].

У 2010 році члени *Barrio Azteca* вбили 15 молодих людей на вечірці, а пізніше того ж року вбили співробітницю консульства США, її партнера і чоловіка ще однієї співробітниці. Ці напади викликали значний тиск з боку уряду США, який у березні 2011 року видав ордер на арешт 35 членів *Barrio Azteca* в Техасі за звинуваченнями у здирицтві, вбивствах, торгівлі наркотиками та відмиванні грошей.

Незважаючи на зусилля США по боротьбі з ними, угруповання відновило свою силу і має значну владу в Хуаресі, в основному завдяки зменшенню присутності Хуареського картелю. За даними Міністерства юстиції США, *Barrio Azteca* фінансується за рахунок транспортування героїну, кокаїну та марихуани через кордон. Угруповання також контролює місцеві мережі розповсюдження наркотиків, вимагання та торгівлю людьми в Хуаресі, використовує інші, менші місцеві угруповання як робочу силу, а також стягує з інших злочинців плату за право діяти на своїй території. Вважається, що розповсюдження наркотиків приносить більше половини доходів банди [36]. *Barrio Azteca* також рекрутує членів у в'язницях.

Puro Tango Blast

Puro Tango Blast, або *Tango Blast* – це термін, що використовується для колективного опису різних регіональних вуличних і в'язничних банд, що складаються переважно з іспаномовних чоловіків з великих міст Техасу.

Термін *Tango Blast* наразі не відноситься до окремої групи. Швидше, це відноситься до ідеї та відповідного руху. Так, ув'язнені іспаномовні чоловіки з великих міст Техасу об'єдналися для захисту від відомих банд, таких як *Mexikanemi* та *Texas Syndicate*. Кожна регіональна група окремо називається *Tango*. Ці *танго* почали формуватися в 1980-х роках і, можливо, мають коріння ще в 1970-х роках. Вважається, що *Tango* є аббревіатурою від «*Together Against Negative Gang Organizations*» [37].

Black Guerrilla Family

Black Guerrilla Family є відомою політично орієнтованою в'язничною бандою, що має значну присутність у в'язницях та впливає на в'язничну політику. Вона була заснована в 1966 році у в'язниці *San Quentin* членами «Чорних пантер». З переліком заявлених цілей, що включає усунення расизму та повалення американського уряду, вона визнана найбільш політизованою з найбільших в'язничних банд США. Агресивні антиурядові переконання *BGF* роблять її серйозною загрозою для в'язничних чиновників, які представляють уряд, який банда прагне усунути.

Black Guerrilla Family відома тим, що вербує членів з інших афроамериканських вуличних банд, коли вони перебувають у в'язниці, і має тісні зв'язки з багатьма з цих зовнішніх банд. За оцінками, в *BGF* може налічуватися до 300 дійсних членів і до 50 тис. «кандидатів на членство». Їх діяльність включає торгівлю наркотиками, викрадення автомобілів та вбивства.

KUMI 415

KUMI 415 – це переважно афроамериканська в'язнична банда, яка спочатку була сформована у державній в'язниці *Folsom State Prison* в середині 1980-х років, а її члени-засновники були переважно з району затоки Сан-Франциско.

У 2020 році керівника банди було засуджено до 41 місяці позбавлення волі за звинуваченням у зберіганні зброї, виявленій під час переслідування його автомобіля офіцерами поліції [38].

United Blood Nation

United Blood Nation – афроамериканська вулична та в'язнична банда зі східного узбережжя США, створена у липні 1993 року внаслідок об'єднання кількох банд (зокрема *Nine Trey Gangsters*, *GKB (G-Shine)*, *Sex Money Murder*, *183 Gangster Bloods*, *Valentine Gangster Bloods* та *Blood Stone Villains*) для захисту від *Netas* та *Latin Kings* [39].

United Blood Nation конкурують з *the Crips* та мають зв'язки з *People Nation*.

UBN була домінуючою бандою на Східному узбережжі упродовж 1990-х років, перевершуючи за чисельністю конкурента *the Crips*. Стрімкий підйом банди до верхівки бандитської ієрархії був зупинений у 2001 році, коли її засновник був заарештований та пізніше засуджений за федеральним Законом «Про корумповані й ті, що знаходяться під впливом рекету, організацій» (RICO) на строк 50 років і зараз ув'язнений у федеральній *supermax prison ADX Florence* (Колорадо). Як наслідок, *United Blood Nation* розкололася, і повідомлялося про внутрішню боротьбу між підгрупами банди, обумовлену подальшими кримінальними переслідуваннями членів банди за законом RICO.

Так, у жовтні 2020 року п'ятьох членів *United Blood Nation* було засуджено в Шарлотті (Північна Кароліна). Відповідні вирoki стали кульмінацією судового переслідування, яке звинуватило 83 членів *UBN* у Західному окрузі Північної Кароліни у змові RICO та інших злочинах [40].

People Nation

People Nation – це альянс в'язничних та вуличних банд, заснований в середньо-західних і південних штатах.

Є союзником *United Blood Nation*, а також ворогом *the Folk Nation*.

People Nation була сформована як реакція на створення альянсу *Folk Nation*. У 1978 році *El Rukn* (нині *Black P. Stones*), *Vice Lords* і *Latin Kings* створили власний альянс та назвали її «*Harod*».

Folk Nation

Альянс в'язничних банд *Folk Nation* заснований в середньо-західних і південних штатах. Є союзниками *the Crips*, а також ворогом *People Nation*.

Folk Nation (також відома як *Folk*, або *Folks*) – це альянс різних американських вуличних банд, що виникли в районі Чикаго. Пізніше організація поширилася по всій території США, особливо на Середньому Заході і в південних штатах.

The Crips

The Crips – це альянс вуличних банд, що базується в прибережних районах Південної Каліфорнії. Заснований у м. Лос-Анджелес (Каліфорнія) у 1969 році, *Crips* спочатку був єдиним альянсом між двома автономними бандами. Наразі це слабо пов'язана мережа окремих «сетів», які часто ведуть відкриту війну один з одним. Приблизно з 1973 року, її члени носять традиційних для них синій одяг.

The Crips – одне з найбільших і найжорстокіших альянсів вуличних банд у США, яке у 2008 році налічувало від 30 тис. до 35 тис. членів. Члени альянсу причетні до вбивств, пограбувань, торгівлі наркотиками та інших злочинів. *The Crips* давно й запекло ворогують з *the Bloods*.

D.C.Blacks

В'язнична банда *D.C.Blacks* заснована у Вашингтоні афроамериканськими ув'язненими внаслідок «расових» війн з *Aryan Brotherhood*, що мали місце у 1980-х роках. *D.C. Blacks* є союзниками *Black Guerilla Family* та *United Blood Nation*. При цьому *D.C.Blacks* вважаються ворогами *Aryan Brotherhood* та *Mexican Mafia*.

Almighty Vice Lord Nation

Almighty Vice Lord Nation, або *AVLN* – це афроамериканська вулична та в'язнична банда в Чикаго, одна з найстаріших банд у м. Чикаго (Іллінойс). Загальна чисельність його членів оцінюється

від 35 тис. до 50 тис. осіб. *Almighty Vice Lord Nation* також є одним із членів-засновників в'язничного альянсу *People Nation*.

У 2021 році сорок членів *Almighty Vice Lord Nation* були офіційно звинувачені у вчиненні таких злочинів як вбивство, пограбування, напад та інші насильницькі злочини, а також злочини, пов'язані з наркотиками, які мали місце за останні 10 років. Інші деталі включають зв'язки в Департаменті виконання покарань Мічигану, які дозволяли банді спілкуватися з ув'язненими [41].

У 2022 році один з керівників *Almighty Vice Lord Nation* був засуджений до 13 років позбавлення волі [42].

Починаючи з 1960-х років деякі вуличні та в'язничні банди намагалися позбутися своєї кримінальної особистості та мобілізували молодь для соціальних змін. *Conservative Vice Lords (CVL)* були зареєстровані як некомерційна організація та отримували фінансування від великих фондів для організації молоді, протесту проти несправедливої житлової політики та умов праці, відкриття малого бізнесу та боротьби за мир і расову рівність [43].

Тим не менш, навіть до сьогодні лідери як *Almighty Vice Lord Nation*, так і *Conservative Vice Lords* стають фігурантами гучних справ/

Так, у 2017 році дванадцятьом членам *Concrete Cartel*, що вважається «бойовим підрозділом» *Conservative Vice Lords* було висунуто федеральні звинувачення у рекеті за законом RICO, пограбуваннях підприємств і аптек і торгівлі наркотиками [44].

У 2019 році за результатами тритижневого судового розгляду за участю 74 свідків та понад 120 доказів федеральний суд присяжних визнав п'ятьох членів *Conservative Vice Lords* та *Concrete Cartel* винними у змові з метою участі в рекеті, численних збройних пограбуваннях аптек та змові з метою незаконного обігу наркотиків [45].

Також у 2019 році шість лідерів *Conservative Vice Lords* та *Concrete Cartel* були засуджені за законом RICO за пограбування підприємств і аптек, зберігання вогнепальної зброї та торгівлю наркотиками [46].

В усіх випадках йшлося про, що в організації є різні сфери відповідальності або ролі (керівники, менеджери вищого рівня, охоронці, особи, відповідальні за створення позитивного іміджу тощо). Члени досягали вищих рівнів ієрархії через акти насильства, включаючи, але не обмежуючись, стрілянину, пограбування та торгівлю наркотиками. Картель заохочує пограбування підприємств, головним чином аптек, для отримання опіоїдів та інших контрольованих речовин, щоб збагатити себе та своїх членів [46].

Gangster Disciples

Gangster Disciples – це афроамериканська вулична та в'язнична банда, сформована у 1969 році двома гангстерами-суперниками, які об'єдналися, щоб сформувати *the Black Gangster Disciple Nation (BGDN)*. З 1989 року, після занепаду лідерства, що спричинив тертя між двома бандами, *BGDN* розділилася на різні фракції, відомі сьогодні як *Gangster Disciples* та *Black Disciples*.

Aryan Brotherhood

Щодо «білих» в'язничних банд, то, напевне, найбільш відомим є *Aryan Brotherhood* – в'язничне угруповання, яке було створене у 1964 році у каліфорнійській в'язниці *San Quentin* серед білих американських в'язнів (переважно ірландського походження), яке наразі функціонує як у в'язницях, так і поза ними по всій території США. Вважається, що воно було засноване як відповідь на расову десегрегацію американських в'язниць.

Вважається, що *Арійське братство*, також відоме як *AB*, *The Brand* або *Alice Baker*, налічує близько 20 тис. виключно білих чоловіків, частина з яких перебуває за ґратами, а частина на волі. Їх емблема складається з трилисника та числа 666. Інші ідентифікатори включають ініціали «AB», свастику та руни.

Через свою ідеологію та необхідність утвердитися серед більш численних афроамериканських та іспаномовних членів банди, *the Aryan Brotherhood* має репутацію особливої жорстокості та насильства. Починаючи з 1990-х років, частково через цю репутацію, *Aryan Brotherhood* стала об'єктом активних переслідувань з боку органів влади на рівні штату та федеральному рівні. Багато лідерів *Aryan Brotherhood* були переведені до в'язниць суворого режиму «*supermax*».

Банда зберігає свій вплив і до сьогодні. Так, банда активно вербує членів з інших білих банд [47].

У 2021 році одного з лідерів *Aryan Brotherhood* було засуджено до довічного позбавлення волі без права умовно-дострокового звільнення за організацію вбивства прямо у в'язниці одного з лідерів конкуруючої «білої» в'язничної банди *Dead Man Incorporated* [48].

Nazi Lowriders

Nazi Lowriders – це відносно нова «біла» в'язнична банда, яка виникла після того, як багатьох членів *Aryan Brotherhood* відправили до різних в'язниць з посиленими умовами тримання. *NLR* переважно перебуває у в'язницях південної Каліфорнії. За різними оцінками *NLR* налічує від 1 тис. до 5 тис. членів.

Nazi Lowriders асоціюється з членами, які походять з Долини Антілоп, і, як відомо, приймає світлошкірих або іспаномовних членів з європейською ідентичністю.

Public Enemy №1

Public Enemy №1, або *PEN1* – це біла вулична та в'язнична банда, що базується в Південній Каліфорнії. Багато у чому вони отримали важелі впливу серед основного в'язничного населення після *Aryan Brotherhood*.

У 2004 році Департамент юстиції Каліфорнії описав *PEN1* як «одну з найпотужніших та найшвидше зростаючих угруповань у в'язницях та за їх межами», і повідомив, що в її складі налічувалось близько 200 членів по всьому штату [49]. Банда має зв'язки з *the Aryan Brotherhood* та *Nazi Lowriders*, причому навіть настільки міцні, що окремі засновники став членом Арійського братства [47].

Dirty White Boys

Dirty White Boys – це біле в'язничне угруповання, що складається з ув'язнених з Техасу і має значну присутність у федеральній пенітенціарній системі.

Про активність цієї банди говорить факт, що у 2020 році 64 особи, пов'язані з різними угрупованнями білих расистів, були засуджені сумарно до 820 років у федеральній в'язниці. До цього у серпні 2017 року, 89 обвинувачених були засуджені та засуджені до 1070 років у федеральній в'язниці. Серед обвинувачених за обома вироками були члени *Aryan Circle*, *Aryan Brotherhood*, *Soldiers of Aryan Culture* та *Dirty White Boys* [50].

European Kindred

European Kindred – це біла в'язнична банда, заснована в Орегоні, пов'язана з *Aryan Brotherhood* та *Ku-Klux-Klan*.

European Kindred була заснована 1998 року у *Correctional Institution* у Східному Орегоні. Членами *European Kindred* є майже виключно чоловіки, і членство обмежується тими, хто має не більше 1/16 корінних американських предків. Зазначена в'язнична банда є дуже законспірованою, має формальну структуру, кодекс поведінки та ритуал.

European Kindred має репутацію здирництва, нападів, переміщення контрабандних товарів через виправні установи Орегону та собак боїв. Нових членів заохочують «*earn their bones*» (заробляти своє членство у банді) через вчинення злочинів.

Станом на 2006 рік банда налічувала близько 500 активних членів у в'язничній системі Орегону. Члени *European Kindred* схильні до насильства та вважаються однією з найпотужніших банд у пенітенціарній системі Орегону.

Aryan Circle

Aryan Circle – це в'язнична банда, яка свого часу відокремилася від *Aryan Brotherhood*, щоб зберегти статус злочинного угруповання та білу расистську ідеологію, а також протистояти афроамериканським і латиноамериканським в'язничним бандам.

Aryan Circle є однією з найбільших расистських білих в'язничних банд у США і має значну присутність у Техасі [51]. За офіційним визначенням Департаменту юстиції США, *Aryan Circle* – це «біла расистська банда, що базується переважно в Техасі, має чітку організаційну структуру, керівництво, стратегії вербування та широку злочинну діяльність» [52].

Aryan Circle вперше з'явилася в пенітенціарній системі Техасу в середині 1980-х років і наразі є другою за величиною бандою білих расистів у Техасі.

Aryan Circle складається з чотирьох сегментів: ув'язнених у Техасі, ув'язнених у федеральних в'язницях, ув'язнених за межами штату та осіб, які не перебувають в ув'язненні [52]. За оцінками, загальна кількість членів становить трохи більше 1,5 тис. осіб, що робить її однією з найбільших груп білих расистів у Сполучених Штатах [52].

Aryan Circle очолюється обраним президентом і керується старшими членами [53]. *Aryan Circle* набирає своїх членів з в'язниць і на вулицях. Члени, як правило, походять з нижчого соціально-економічного середовища, багато членів працюють у нафтовій промисловості. Жінки можуть стати членами і навіть досягти відповідальних посад, однак через сексизм їм важко піднятися до найвищих рангів.

Aryan Circle не має міцних зв'язків із традиційними расистськими «білими» групами (групами переваги білої раси, і його стосунки з іншими в'язничними бандами часто насильницькі; *Aryan Circle* брав участь у ряді війн між в'язничними бандами.

Aryan Circle залучена до торгівлі наркотиками, і багато членів зловживають наркотиками, зокрема метамфетаміном. Багато кримінальної діяльності *Aryan Circle* спрямовані на отримання прибутку. У в'язницях *Aryan Circle* займається контрабандою (зокрема наркотиків і тютюну). Поза межами в'язниці учасники *Aryan Circle* займаються торгівлею наркотиками, крадіжками та розбійними нападами. Організоване насильство є важливою ознакою діяльності *Aryan Circle*, яка включає вбивства підозрюваних інформаторів та напади на ворогуючі банди. Члени також вчиняли злочини на ґрунті ненависті як у в'язницях, так і поза ними [52].

Як і в багатьох інших випадках, діяльність цієї банди – це не голлівудська легенда, а реальність, прикладом чому може служити факт, що у вересні 2022 року один з лідерів *Aryan Circle* був засуджений до довічного ув'язнення за законом RICO [54]. У грудні 2022 року двоє членів *Aryan Circle* були засуджені за злочини, які вони скоїли, будучи частиною своєї ролі у зазначеній в'язничній банді [53]. У січні 2023 року проти членів банди було висунуто звинувачення у жорстокому побитті ув'язненого за його сексуальну орієнтацію [51].

Dead Man Incorporated

Dead Man Incorporated (DMI) – це переважно біла в'язнична банда, заснована у виправній системі штату Меріленд з філіями в багатьох інших виправних установах по всій території США.

Dead Man Incorporated отримала додаткову «славу», коли один з її членів був засуджений після того, як визнав себе винним у федеральному звинуваченні в громадських заворушеннях на Капітолійському пагорбі [55].

Aryan Brotherhood of Texas

Aryan Brotherhood of Texas – це американська «біла» в'язнична та вулична банда. Незважаючи на схожість назви, *Aryan Brotherhood of Texas* не має зв'язків з *Aryan Brotherhood*.

Засноване в Техасі в 1980-х роках, *Aryan Brotherhood of Texas* було створено в основному як кримінальне підприємство. Члени банди послідовно дотримуються «14 слів» – девізу білих расистів: «Ми повинні забезпечити існування нашого народу та майбутнє для білих дітей». На відміну від багатьох інших більш яскравих расистських в'язничних угруповань, члени *Aryan Brotherhood of Texas* пишаються анонімністю та законспірованою [55].

За різними даними, станом на 2012 рік *Aryan Brotherhood of Texas* нараховувала приблизно 2,6 тис. членів у в'язницях Техасу та ще 180 членів у федеральних в'язницях. За іншими підрахунками членство в АВТ становить близько 3,5 тис. осіб, з них 1 тис. – у вільному суспільстві. Члени групи переважно зосереджені в Техасі, але поширилися у в'язницях сусідніх штатів, зокрема Нью-Мексико [55].

211 Crew

211 Crew – це в'язнична банда білих расистів, що діяла як у в'язниці, так і за її межами, яка була сформована у 1995 році у в'язниці округу Денвер, штат Колорадо. Банда була пов'язана з кількома гучними вбивствами та кримінальними розслідуваннями. Серед них вбивство голови Департаменту виконання покарань штату Колорадо.

Банда була сформована після того, як засновник Бенджамін Девіс був ледь не вбитий під час нападу на ґрунті расизму афроамериканськими ув'язненими. На момент заснування банда використовувала символи, традиційно пов'язані з ірландською, нацистською та культурою вікінгів, деякі члени мають татування трилисників, рогів вікінгів, свастики та/або інших нацистських символів. Члени угруповання називають один одного «ірландцями». Хоча банда має зв'язки з Арійським братством, багато членів *211 Crew* мають дітей від міжрасових стосунків та шлюбів. Багато хто класифікує *211 Crew* як в'язничну банду білих расистів-супрематистів, однак члени *211 Crew*, включаючи її засновників, були задокументовані у зв'язках з афроамериканськими

ув'язненими. Члени *211 Crew* також були пов'язані з вбивствами афроамериканців на расовому ґрунті, що робить офіційну позицію банди щодо раси незрозумілою.

Банда отримала «славу» у 2013 році, коли член *211 Crew* убив місцевого доставщика піци, щоб замаскуватися під його робочий одяг та атрибутику. Потім член *211 Crew* під'їхав до будинку голови Департаменту виконання покарань штату Колорадо Тома Клементса, подзвонив у двері під приводом доставки піци та застрелив його, проте згодом сам був тяжко поранений поліцейськими під час переслідування [56].

У серпні 2017 року Бенджамін Девіс був знайдений мертвим за ґратами, його смерть розслідувалася як самогубство [56].

Simon City Royals

Simon City Royals, або *Almighty Simon City Royal Nation* – це переважно біла вулична та в'язнична банда, створена в Чикаго наприкінці 1950-х років як банда мастильників Саймон-Сіті. Вони назвали себе на честь Саймонс-парку в районі Гумбольдт-парку, де вони спочатку сформувалися.

The Royals – одна з найстаріших і найбільших білих банд у США. Члени банди беруть активну участь у торгівлі нелегальними наркотиками та іншою контрабандою, особливо у в'язницях, де утримуються їхні члени. Вони успішно підкупили в'язничного охоронця в Мілуокі, щоб пронести наркотики в установу, а також займаються рекетом та рейдерством. Банда поширилася на інші штати і є однією з найбільш швидкозростаючих банд в Міссісіпі та Алабамі, хоча у 2022 році банді було завдано суттєвого удару внаслідок засудження 21 члена банди за участь у злочинній організації [57].

Soldiers of Aryan Culture

Soldiers of Aryan Culture – це загальнонаціональна неонацистська в'язнична банда, що складається виключно з «білих» расистів-супрематистів.

Спочатку заснована в Юті, *Soldiers of Aryan Culture* поширилася по всій країні, маючи членів у декількох штатах США, а також у федеральній в'язничній системі. Про поширення їхньої діяльності свідчить той факт, що у 2020 році 21 член цієї та іншої «білих» банд були звинувачені за 15 обвинувальними актами за звинуваченнями у розповсюдженні метамфетаміну, незаконному володінні вогнепальною зброєю, а також володінні вогнепальною зброєю під час та у зв'язку з незаконним обігом наркотичних засобів [58].

Universal Aryan Brotherhood

Всесвітнє арійське братство, також відоме як *Всесвітня Сім'я*, є активним неонацистським в'язничним угрупованням білих расистів у Сполучених Штатах. Головним чином базується в Оклахомі, але члени банди також перебувають під вартою у федеральних в'язницях, а також у кількох штатах країни [59].

Universal Aryan Brotherhood здійснює найбільш криваві акти насильства та поширює приблизно 2500 кілограмів метамфетаміну щорічно по всій Оклахомі [60].

Universal Aryan Brotherhood змодельовало себе за принципами та ідеологією оригінальної в'язничної банди *the Aryan Brotherhood*, але, незважаючи на схожу назву, *Universal Aryan Brotherhood* не має жодного відношення до цієї банди. Воно також не пов'язане з *the United Aryan Brotherhood* (також базується в Оклахомі).

Організація адмініструється безпосередньо з в'язниць; у грудні 2022 року лідер організації, який відбував 15-річний термін ув'язнення у в'язниці штату Оклахома за вбивство, був засуджений до додаткових 360 місяців ув'язнення у федеральній в'язниці після того, як його визнали організатором розповсюдження сотень кілограмів метамфетаміну та інших наркотиків упродовж багатьох років [61].

Про актуальність цієї банди свідчить той факт, що у квітні 2022 року троє членів *Universal Aryan Brotherhood* були засуджені відповідно до 264, 264 та 151 місяців позбавлення волі з наступним п'ятирічним звільненням під нагляд за змову з метою участі в рекеті, який здійснював вбивства, викрадення людей, торгівлю метамфетаміном і вогнепальною зброєю, відмивання грошей, напади і пограбування на території штату Оклахома [60].

Крім того, у січні 2023 року завершилися розслідування та судовий розгляд фактів злочинної діяльності *Universal Aryan Brotherhood* у сфері торгівлі наркотиками, що призвело до засудження 69 обвинувачених у кількох справах на рівні штату та на федеральному рівні [61].

Trinitario

The Trinitario була заснована в нью-йоркських в'язницях у 1989 році. Спочатку організація була створена для забезпечення іспаномовним ув'язнених у в'язницях Нью-Йорка. *The Trinitario* перекладається як «Троїсте братство» (назва присвячена трьом загиблим лідерам руху за незалежність Домініканської Республіки), а члени банди є іспаномовними (переважно з Домініканської Республіки).

The Trinitario називають найбільш швидкозростаючою бандою Нью-Йорка; *trinitarios* відомі як найактивніша та найагресивніша банда у Нью-Йорку, яка контролює Бронкс, Бруклін, Вашингтон-Хайтс та Нью-Джерсі [62].

Своїх суперників вони розправляються з мачете, не нехтуючи вогнепальною зброєю. Так, у січні 2023 року було постановлено вирок шістьом «*trinitarios*» у відомій справі про вбивство 15-річного хлопця, який помер від численних ножових поранень, завданих йому у публічному місці *trinitarios* [63].

Як вважається, банда налічує 30 тис. членів по всьому світу, більшість з яких проживають у США та Домініканській Республіці. Банда заробляє гроші на торгівлі наркотиками та зброєю, залякуванні свідків, пограбуваннях та вбивствах.

Про актуальність питань, пов'язаних з діяльністю цієї банди, свідчить той факт, що у США у серпні 2022 року шістнадцятьом *trinitarios* були пред'явлені звинувачення (як на федеральному рівні, так і на рівні штату) у вбивстві, замаху на вбивство, рекеті та торгівлі наркотиками, у тому числі у зв'язку з серією пограбувань дорогих ресторанів, коли внаслідок розбійних нападів було викрадені дорогі годинники та ювелірні прикраси на мільйони доларів [64].

Dominicans Don't Play

Dominicans Don't Play – домінікано-американська вулична банда, заснована на Мангеттені (Нью-Йорк) у 1991 році. Вони відомі тим, що при вчиненні злочинів використовують переважно холодну зброю (переважно мачете).

Рекрутинг здійснюється через такі веб-сайти, як YouTube та Myspace, а також у школах. Щоб стати активним членом банди, особа повинна бути принаймні у підлітковому віці.

Наразі вони є другою за чисельністю бандою домініканського походження після банди Трінтаріос. Угрупування має обмежений потенціал для загальнонаціональної експансії і здебільшого обмежується районами зі значним домініканським населенням. Банда утримує велику частку ринку кокаїну завдяки зв'язкам з Колумбійським картелем, і тому багато членів угруповання були заарештовані за злочини, пов'язані з наркотиками.

Primeiro Comando da Capital

Primeiro Comando da Capital – це бразильське в'язничне угруповання, що базується переважно в Сан-Паулу. Банда виникла у серпні 1993 року у реабілітаційному пенітенціарному центрі *Casa de Custódia* в Таубате (Вале-ду-Параїба), за 130 км від Сан-Паулу, куди були переведені найбільш небезпечні ув'язнені.

Тривалий час Уряд Бразилії заперечував факт існування цієї організації, проте після в'язничних повстань 2000-х років та мега-повстання 2001 року, що охопило 29 в'язниць, у відповідь на етапування головних лідерів групи, про *Primeiro Comando da Capital* дізнався увесь світ. Епіцентром насильства став виправний комплекс у Карандіру (*Casa de Detenção de São Paulo*) – найбільша в'язниця Латинської Америки, яка утримує 8 тис. ув'язнених. У розпал повстання 15 тис. ув'язнених захопили тисячі заручників [65].

З тих пір *Primeiro Comando da Capital* виросла до такого рівня, що контролює більшу частину організованої злочинності в Сан-Паулу. Фактично *Primeiro Comando da Capital* – це найбільша злочинна організація в Бразилії, що діє переважно в штаті Сан-Паулу, але також по всій Бразилії (приблизно 80% території країни), а також у сусідніх країнах, таких як Парагвай, Болівія, Колумбія та Венесуела. Вона налічує близько 30 тис. членів, з яких 8 тис. тільки в Сан-Паулу.

Організація в основному фінансується за рахунок наркоторгівлі, але джерелами доходу також є грабежі вантажів, пограбування банків, викрадення людей та торгівля людьми. Водночас приватний бізнес лідерів та членів має оборот, за різними оцінками, від 400 до 800 млн. реалів на рік [66].

Угрупування присутнє у 90% в'язниць Сан-Паулу, де воно відоме за бунти ув'язнених, організацію втеч та вбивства у в'язницях (приблизно 6 тис. членів перебувають у в'язницях).

У травні 2006 року спроби поліції Сан-Паулу з'ясувати, хто відповідальний за вбивство 40 поліцейських, вилилися у криваву сутичку між членами *PCC* та органами правопорядку, в результаті якої за кілька днів загинуло понад 150 осіб, що стало «рекордом» насильства у своєму роді в історії Сан-Паулу та Бразилії.

Primeiro Comando da Capital розглядається не лише як злочинна організація, яка контролює більшість бразильських пенітенціарних установ. Організація відкрито позиціонує себе як квазідержавне утворення з елементами державності (армія, територія, закони (включаючи «кримінальний» та «кримінально-процесуальний» «кодекси») та навіть особливий моральний кодекс поведінки) [66]. Організація регулярно вивішує банери у багатьох районах столиці з так званими «45 правилами поведінки» (заборона зв'язуватися із зарученими жінками, вживати наркотики в заборонених місцях, згвалтування, марно використовувати ім'я *PCC*, красти у членів організації, брехати своїм лідерам тощо). У разі їх порушення злочинне угруповання влаштовує відповідні публічні (тобто, для членів організації) суди [67].

Група функціонує як регуляторний орган кримінального ринку Сан-Паулу, а також пропонує допомогу своїм членам та їхнім сім'ям. Контроль та авторитет лідерів угруповання впливає, головним чином, з того факту, що вони домінують в абсолютній більшості в'язниць Сан-Паулу. Для своїх членів *ССР* також пропонує численні переваги, як-то адвокати, транспорт, базові продуктові набори, допомога членам сім'ї тощо [66].

Інтерес для політичної науки, соціології та психології викликає те, що, як на думку багатьох дослідників, *Primeiro Comando da Capital* не є продуктом випадковості чи просто злочинної зорганізованості. *PCC*, як й інші подібні колективні актори, виникла як побічний ефект тривалої помилкової «політики війни зі злочинністю», яка породила категорію терористів-смертників, які вважають за краще «померти у віці до 25 років, ніж жити принизливим життям, зарезервованим для них національною пенітенціарною системою та суспільством» [66].

Внаслідок використання моделі «Робіна Гуда» у протистоянні з Державою, *Primeiro Comando da Capital* створила дискурс єдності серед злочинців щодо «протистояння деспотичній державі через єдність знедолених, але рівних та вільних людей [66].

The Numbers

В'язничні банди в Південній Африці мають декілька унікальних характеристик: вони представляють загальнонаціональну організацію та суворі дисциплінарні процедури, що мають глибоке історичне коріння. Крім того, В'язничні банди в Південній Африці діють у рамках ієрархічно впорядкованої квазівійськової структури.

Заснована у 1911 році, *the Numbers* є особливо небезпечною через свій вплив у в'язничній системі та суспільстві, а також через рівень насильства, якого банда вимагає від своїх членів. *The Numbers* відома своїми нападами на в'язничних охоронців та наглядачів. У в'язниці Поллсмур до 50 відсотків наглядачів отримали ножові поранення або різані рани. *The Numbers* нерідко вимагає таких нападів від нових членів, щоб довести свою лояльність.

The Numbers – тому що вона складається з декількох окремих угруповань: 28-а, 27-а та 26-а.

28-а банда є найсильнішою, за нею йде 26-а банда; колись потужна 27-а банда тепер вважається аутсайдером. Зазначені три банди (26, 27 і 28) діють у всіх в'язницях країни зі своїми секретними кодами, ієрархічною структурою і постійними конфліктами з в'язничним персоналом та ув'язненими [68].

Кожна банда з *The Numbers* підкоряється загальному кодексу, який докладно описує складні домовленості щодо взаємодії між різними бандами, спілкування та оголошення воєнних дій [69].

Наразі вважається, що *The Numbers* контролює більшість в'язниць Південної Африки та несе відповідальність за декілька тисяч вбивств. Переміщення ув'язнених між в'язницями Південної Африки дозволяє банді поширювати свій вплив і контроль.

Банда надзвичайно організована, і якщо її члени порушують правила, то вона проводить розслідування і «суд». Порушення караються попередженнями, груповим згвалтуванням, кровопусканням і смертю [70]. Якщо вирок – смерть, члена банди часто душать або перерізають горло. За менш серйозні злочини порушник карається згвалтуванням ВІЛ-позитивним ув'язненим.

Brödrskapet

«Брендові» банди функціонують навіть в країнах Європейського Союзу, причому існують упродовж тривалого часу. Прикладом може служити шведське «Братство» («*Brödrskapet*»),

засноване у 1995 році ув'язненими у в'язниці суворого режиму в Кумлі. Поліція Швеції вважає «Братство» злочинною організацією відповідно до критеріїв організованої злочинності, прийнятих в ЄС [71]. Звичайно, організація не має такого «імені» та «слави», як американські, бразильські, південноафриканські або мексиканські аналоги, проте, тим не менш, час від час дає про себе знати [72; 73].

Omega

У Сінгапурі банда «Омега» складається винятково з ув'язнених малайців-мусульман [1, р. 35].

Сформована наприкінці 1980-х років, ця моноетнічна банда вважається найбільш впливовою малайською таємною організацією в постнезалежному Сінгапурі, захищає та просуває інтереси малайських ув'язнених-мусульман проти «*infidels*» (не малайських/мусульманських ув'язнених і персоналу).

«Омега» діє з сильним расовим і релігійним підтекстом, оскільки її основними цілями є «створення «Мусульманського братства» в кримінальному світі шляхом включення ісламської доктрини «*fi sabilillah*»), а також організація «контр-хрестового походу» проти малайських мусульман-членів китайських таємних товариств», що означає спробу малайців закріпитися у сфері, де вже домінують китайці» [4, р. 52].

Власне, «Омега» може служити одним з найбільш цікавим та яскравих прикладів, чому проблематика неформальних в'язничних ієрархій має досліджуватися на більш високому рівні, як порівняти кримінологічний ракурс, а саме на рівні політичної науки. Як зауважують дослідники, позиціонуючи себе як захисника прав малайських мусульман, керуючись етнорелігійною раціоналізацією, яка служила для накопичення символічного, репутаційного та соціального капіталу, в'язнична банда «Омега» швидко розширюється, покладаючись на релігійний наратив, переплетений з джихадистським підтекстом [4, р. 54]. Крім того, автори наголошують на явно політичних аспектах та політичних амбіціях діяльності вказаної в'язничної банди, адже вона змогла викликати «пробудження» серед мусульман-малайців щодо їхньої історично зумовленої «маргінальності» у сінгапурському суспільстві, пробудження, яке знайшло своє вираження у формуванні моноетнічних в'язничних угруповань й членстві в них [4, р. 54]. Звернення до расової та релігійної свідомості, підкріплене стратегією прозелітизму, служить не лише для мобілізації існуючих членів та вербування нових, але й для раціоналізації застосування крайнього насильства для просування справи захисту та просування расових та релігійних прав ув'язнених малайців-мусульман [4, р. 54].

Можна говорити про великі політичні амбіції вказаної організації в силу її дедалі більшої корпоратизації та спрямування усіх зусиль на систематичне поширення наркотиків поза межами в'язниць, легалізацію незаконних доходів для розширення своїх економічних горизонтів для більш широкої економічної участі та ще більшого залучення місцевої малайської молоді [4, р. 58].

У листопаді 2021 року член «Омеги» був засуджений до 8 років і 9 місяців в'язниці за участь у торгівлі наркотиками у рамках широкої діяльності вказаної організації з наркоторгівлі [74].

Висновки

Підсумовуючи викладене вище, можна зазначити наступне:

1. В сучасних зарубіжних пенітенціарних системах неформальні в'язничні ієрархії є невід'ємним елементом, що створює конкуренцію формальним (державним або приватним) в'язничним адміністраціям.

2. Особливе місце серед неформальних в'язничних ієрархій посідають в'язничні банди, діяльність яких набула особливого поширення у країнах Південної та Північної Америки, Азії та Африки.

3. В'язничні банди є найпоширенішою формою неформальної в'язничної ієрархії, які функціонують не лише у самих пенітенціарних установах, проте поширюють свою злочинну діяльність та субкультурний вплив на вільне суспільство, а головне – характеризуються особливою увагою до власних субкультурних кодексів поведінки членів у відносинах з «побратимами», Державою, конкурентами з інших банд та третіми особами.

4. В'язничні банди сформували новий «бренд» – «бренд» діяльності окремих, автономних та впливових суб'єктів, – без яких функціонування національних пенітенціарних систем наразі не уявляється.

5. Національні пенітенціарні адміністрації розглядають в'язничні банди як загрозу не лише для самих пенітенціарних установ, локальних та власне національних пенітенціарних адміністрацій.

В'язничні банди «розчинили» кордони між злочинної діяльністю у самих в'язницях та у вільному суспільстві. Враховуючи активне залучення неповнолітніх та молоді до членства у бандах, наразі можна говорити про те, що відмінності між «вуличною бандою», «молодіжною бандою» та «в'язничною бандою» багато у чому є умовними, а самі вказані вище поняття багато у чому є синонімами.

6. Аналіз діяльності в'язничних банд надає підстави дійти висновку про їхню особливість та відмінність від інших форм організованої злочинності. Так, наявність особливих ритуалів вербування, прийому та подальшої поведінки членів банди, неформальних кодексів, символів та особливої мови вказує на особливий характер організації та управління в'язничними бандами. З іншого боку, як свідчить аналіз їх діяльності у багатьох країнах, ритуали та символи насправді приховують їх природу як кримінальних організацій, діяльність яких спрямована в кінцевому рахунку на отримання та максимізацію прибутків, отриманих злочинним шляхом.

7. В основі діяльності в'язничних банд неодмінно перебуває отримання злочинних прибутків з їх подальшою легалізацією, а тому нерідко задекларовані етнічно або расово орієнтовані місії та задекларовані цілі в'язничних банд приховують тісну кооперацію між ззовні непримиримими ворогами щодо розподілу сфер впливу та спільної торгівлі наркотиками або зброєю. З іншого боку, ідеологічні суперечки між різними бандами можуть мати дійсно непримиримий характер, що передбачає відповідні союзи, конфедерації та квазидипломатичні відносини між різними бандами.

8. Можна стверджувати, що у сучасному пенальному ландшафті в'язничні банди – це феномен, який в умовах задекларованої Державою монополії на використання сили потребує саме *міждисциплінарного* дослідження через, власне, посягання на таку монополію з боку приватних акторів з числа лідерів та активних учасників в'язничних банд, які претендують на основну владу у пенітенціарних установах у багатьох сучасних країнах.

Бібліографічний список / References:

1. Global Prison Trends. *Penal Reform International*. 2023. 56 p.
2. Yagunov, D. "Homo Disciplinatus" as an object of the policy of social control (to the question of the simulacraization of the national policy of prevention of torture in the 21st century). *Political Life*. 2023. 1. C.28-37.
3. Yagunov, D. A Simulacrum of Prison Subculture in the Practices of the European Court of Human Rights and the European Committee for the Prevention of Torture. *European Political and Law Discourse*. 2023. 10. 2. Pp.13-32.
4. Ganapathy, N., Balachandra, L. Minority gangs in Singapore prisons: Prisonisation revisited. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*. 2020. 53(1). Pp.44-64.
5. National Institute of Justice Fiscal Year 2019 Annual Report. *National Institute of Justice*. January 2023. 48 p.
6. What Is a Gang? Definitions. *National Institute of Justice*. 27.11.2011. URL: www.ojp.gov/program/programs/gangs
7. Las bandas juveniles sacuden Madrid: los pandilleros, la vieja criminalidad, se reinventa. *Tele Cinco*. 04.10.2022. URL: www.telecinco.es/noticias/sociedad/20221004
8. Gangs. *National Institute of Justice*. 08.01.2020. URL: www.ojp.gov/program/programs/gangs
9. Egley, A., Howell, J. Highlights of the 2009 National Youth Gang Survey. Fact Sheet. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice, and Delinquency Prevention, 2011.
10. National Youth Gang Survey Analysis. *National Youth Gang Center*, 2009 (retrieved September 29, 2010). URL: www.nationalgangcenter.gov/Survey-Analysis
11. Miller, W. The Growth of Youth Gang Problems in the United States: 1970-1998: Report. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, 2011.
12. Chandler, K., Chapman, C., Rand, M., Taylor, B. Students' Reports of School Crime: 1989 and 1995. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics and National Center for Education Statistics, 1998.
13. Dinkes, R., Kemp, J., Baum, K., Snyder, T. Indicators of School Crime and Safety, 2008. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics, 2009.
14. Dinkes, R., Kemp, J., Baum, K. Indicators of School Crime and Safety: 2009. Washington, D.C.: National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education, and Bureau of Justice Statistics, Office of Justice Programs, U.S. Department of Justice, 2009.
15. Snyder, H., Sickmund, M. Juvenile Offenders and Victims: 2006 National Report. Report. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, 2006.
16. Esbensen F.-A., Peterson D., Taylor T.J., Freng A. Youth Violence: Sex and Race Differences in Offending, Victimization, and Gang Membership. Philadelphia, PA: Temple University Press, 2010.
17. Howell, J. Gang Prevention: An Overview of Research and Programs. December 2010. U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, 2010.

18. Hil, K., Howell, J., Hawkins, J., Battin-Pearson, S. Childhood risk factors for adolescent gang membership: Results from the Seattle Social Development Project. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 1999. 36. Pp. 300-322.
19. Huizinga, D., Lovegrove, P. Summary of Important Risk Factors for Gang Membership. Boulder, CO: Institute for Behavioral Research, 2009.
20. Lahey, B., Gordon, R., Loeber, R., Stouthamer-Loeber, M., Farrington, D. Boys who join gangs: A prospective study of predictors of first gang entry. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 1999. 27. Pp. 261-276.
21. Langton, L. Census of Law Enforcement Gang Units, 2007: Gang Units in Large Local Law Enforcement Agencies. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice. Bureau of Justice Statistics, 2010.
22. Decker, S., Katz, C., Webb, V. Understanding the black box of gang organization: Implications for involvement in violent crime, drug sales, and violent victimization. *Crime & Delinquency*. 2008. 54(1). Pp.153-172.
23. Thornberry, T.; Krohn, M.; Lizotte, A., Smith, C., Tobin, K. Gangs and Delinquency in Developmental Perspective. New York, N.Y.: Cambridge University Press, 2003.
24. Pyrooz, D. Using Restrictive Housing to Manage Gangs in U.S. Prisons. *National Institute of Justice*. Published June 30, 2018. URL: www.nij.ojp.gov/topics/articles/using-restrictive-housing-manage-gangs-us-prisons
25. Arian Brotherhood. *SPL Center*, 2023. URL: www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/aryan-brotherhood
26. California Prison Gangs – The Price of Control. *National Institute of Justice*, 1982. URL: www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/california-prison-gangs-price-control
27. Two Texas Syndicate Members Sentenced to Combined 50 Years. *U.S. Attorneys, Northern District of Texas*. 01.01.2020. URL: www.justice.gov/usao-ndtx/pr/two-texas-syndicate-members-sentenced-combined-50-years
28. Texas Syndicate Prison Gang Member Who Headed Methamphetamine Trafficking Conspiracy Sentenced to 30 Years. *U.S. Attorney's Office, Eastern District of Texas*. 11.12.2020. URL: www.atf.gov/news/pr/texas-syndicate-prison-gang-member-who-headed-methamphetamine-trafficking-conspiracy
29. The Texas Mexican Mafia. *Law Office of Sylvia Cavazos*, 2023. URL: www.sylviacavazoslaw.com/federal-offenses/racketeering-rico/the-texas-mexican-mafia
30. Texas Mexican Mafia General Sentenced to 25 Years in Prison on Drug Charges. *U.S. Attorneys, Western District of Texas*. 24.10.2022. URL: www.justice.gov/usao-wdtx/pr/texas-mexican-mafia-general-sentenced-25-years
31. Los 27, pioneros del modelo de pandillas carcelarias en Puerto Rico. *In.Sight.Crime*. 20.09.2021. URL: www.es.insightcrime.org/noticias/los-27-pioneros-modelo-pandillas-carcelarias-puerto-rico
32. Los 27, Puerto Rico's Pioneers of the Prison Gang Model. *In.Sight.Crime*. 20.09.2021. URL: www.insightcrime.org/news/los-27-puerto-rico-pioneers-prison-gang-model
33. Members and Associates of El Grupo De Los 27 Prison Gang Indicted for Violating the Rico Act in Puerto Rico. *U.S. Attorney, District of Puerto Rico*. 16.09.2021. URL: www.justice.gov/usao-pr/pr/members-and-associates-el-grupo-de-los-27-prison-gang-indicted-violating-rico-act-puerto
34. Suspect in Tekashi 6ix9ine Attack is High-Ranking Latin Kings Gang Member: What We Know. *South Florida*. 31.03.2023. URL: www.nbcmiami.com/news/local/suspect-in-tekashi-6ix9ine-attack-is-high-ranking-latin-kings-gang-member-what-we-know/3005777
35. Founding Member of New York's Largest Latin Kings Set Sentenced to 27 Years in Prison. *Homeland Security Today*. 05.06.2023. URL: www.hstoday.us/subject-matter-areas/law-enforcement-and-public-safety/founding-member-of-new-yorks-largest-latin-kings-set-sentenced-to-27-years-in-prison
36. Barrio Azteca. *In.Sight.Crime*. 31.03.2023. URL: www.es.insightcrime.org/noticias-crimen-organizado-mexico/barrio-azteca
37. Puro Tango Blast. *Houstone*. 15.04.2008. URL: www.houstone.blogspot.com/2008/04/puro-tango-blast.html
38. Alleged 'commander' of Kumi 415 prison gang sentenced for possessing gun after Oakland police chase, crash. *Mercury News*. 22.01.2022. URL: www.mercurynews.com/2020/01/22/alleged-commander-of-kumi-415-prison-gang-sentenced-for-possessing-gun-after-oakland-police-chase-crash
39. United Blood Nation history, terminology, background. *WSOC-TV*. 18.05.2017. URL: www.wsoc.com/news/local/united-blood-nation-history-terminology-background/523960078
40. Bloods Gang Members Sentenced to Life in Prison for Racketeering Conspiracy Involving. *U.S. Office of Public Affairs*. 27.10.2020. URL: www.justice.gov/opa/pr/bloods-gang-members-sentenced-life-prison-racketeering-conspiracy-involving-murder-and-other
41. 40 indicted in federal racketeering probe targeting Almighty Vice Lord Nation gang in Detroit. *Fox 2 Detroit*. 03.06.2021. URL: www.fox2detroit.com/news/40-indicted-in-federal-racketeering-probe-targeting-almighty-vice-lord-gang-in-detroit
42. Alleged Almighty Vice Lords boss Junior Melendez of Worcester gets 13 years in federal prison. *Telegram & Gazette*. 11.04.2023. URL: www.eu.telegram.com/story/news/crime/2023/04/11/junior-melendez-of-worcester-alleged-almighty-vice-lords-gang-leader-gets-13-years-in-federal-prison/70101239007
43. Conservative Vice Lords. *Jane Addams Hull-House Museum*. 2023. URL: www.hullhousemuseum.org/new-page
44. Twelve Members of the Conservative Vice Lords/Concrete Cartel Street Gang Were Indicted for Federal Racketeering (RICO), Business and Pharmacy Robberies, and Drug Trafficking. *U.S. Attorneys, Western District*

of Tennessee. 11.08.2017. URL: www.justice.gov/usao-wdtn/pr/twelve-members-conservative-vice-lordsconcrete-cartel-street-gang-were-indicted-federal

45. Federal Jury Convicts Five Members of the Conservative Vice Lords Concrete Cartel Gang for RICO Conspiracy, Armed Pharmacy Robberies, and Drug Conspiracy Charges. *U.S. Attorneys, Western District of Tennessee*. 26.06.2019. URL: www.justice.gov/usao-wdtn/pr/federal-jury-convicts-five-members-conservative-vice-lords-concrete-cartel-gang-rico

46. Six Leaders of the Conservative Vice Lords/Concrete Cartel Street Gang Sentenced for Federal Racketeering (RICO), Business and Pharmacy Robberies, Firearms and Drug Trafficking Charges. *U.S. Attorneys, Western District of Tennessee*. 28.10.2019. URL: www.justice.gov/usao-wdtn/pr/six-leaders-conservative-vice-lordsconcrete-cartel-street-gang-sentenced-federal

47. 'Build an army': Aryan Brotherhood leaders attempted to rule over all white California prison gangs. *Mercury News*. 31.08.2019. URL: www.mercurynews.com/2019/08/31/build-an-army-aryan-brotherhood-leaders-attempted-to-rule-over-all-white-california-prison-gangs

48. Leader of White Supremacist Gang Receives Maximum Sentence in Orchestrating the Death of Fellow Prisoner. *Anne Arundel County*. 02.11.2021. URL: www.aacounty.org/news-and-events/news/leader-of-white-supremacist-gang-receives-maximum-sentence-in--orchestrating-the-death-of-fellow-prisoner

49. Racist gang caught in sting kept a list of Orange County police targets. *San Diego*. 17.12.2006. URL: www.signonsandiego.com/uniontrib/20061217

50. 64 White Supremacists Sentenced to a Combined 820 Years in Federal Prison. *U.S. Attorneys, Northern District of Texas*. 14.02.2020. URL: www.justice.gov/usao-ndtx/pr/64-white-supremacists-sentenced-combined-820-years-federal-prison

51. Aryan Circle' prison gang had suspected gay inmate beaten as rite of passage, feds say. *Miami Herald*. 27.09.2023. URL: www.miamiherald.com/news/nation-world/national/article271680697

52. Aryan Circle: Crime in the Name of Hate. *U.S. Department of Justice*. October 2009. URL: www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/aryan-circle-crime-name-hate

53. High Ranking Aryan Circle Gang Leader and Member Sentenced on Racketeering Related Violations. *U.S. Office of Public Affairs*. 08.12.2022. URL: www.justice.gov/opa/pr/high-ranking-aryan-circle-gang-leader-and-member-sentenced-racketeering-related-violations

54. Universal Aryan Brotherhood gang members in Oklahoma sentenced to decades in prison. *Immigration and Customs Enforcement*. 09.09.2022. URL: www.ice.gov/news/releases/aryan-circle-gang-leader-sentenced-life-prison-rico-violations-following-hsi-houston

55. West Virginia man sentenced for throwing hard object at U.S. Capitol, trying to kick in doors. *Metro News. The Voice of West Virginia*. 14.03.2023. URL: www.wvmetronews.com/2023/03/14/west-virginia-man-sentenced-for-throwing-hard-object-at-u-s-capitol-trying-to-kick-in-doors/

55. Aryan Brotherhood of Texas. *SPL Center*. 2023. URL: www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/aryan-brotherhood-texas

56. Crew prison gang leader Benjamin Davis found dead behind bars. *The Denver Post*. 17.03.2018. URL: www.denverpost.com/2018/03/17/white-supremacist-gang-211-crew-tom-clements-murder

57. 21 Simon City Royals gang members arrested, charged with multiple racketeering charges. *WLOX*. 05.03.2022. URL: www.wlox.com/2022/03/04/21-simon-city-royals-gang-members-arrested-charged-with-multiple-racketeering-charges

58. Members, Associates of White Supremacist Gangs Charged in Methamphetamine and Firearms Trafficking Cases. *U.S. Attorneys, District of Utah*. 16.10.2020. URL: www.justice.gov/usao-ut/pr/members-associates-white-supremacist-gangs-charged-methamphetamine-and-firearms

59. Two influential members of the Universal Aryan Brotherhood admit to participating in a racketeering enterprise and drug conspiracy from prison. *IRC*. 07.12.2021. URL: www.irs.gov/compliance/criminal-investigation/two-influential-members-of-the-universal-aryan-brotherhood-admit-to-participating-in-a-racketeering-enterprise-and-drug-conspiracy-from-prison

60. 3 Universal Aryan Brotherhood Gang Members Sentenced for their Roles in a Racketeering Enterprise. *U.S. Attorneys, Northern District of Oklahoma*. 08.04.2022. URL: www.justice.gov/usao-ndok/pr/3-universal-aryan-brotherhood-gang-members-sentenced-their-roles-racketeering

61. 69 Universal Aryan Brotherhood Gang Members and Associates Convicted During Multi-Year Investigation into Their Drug Trafficking of Methamphetamine. *U.S. Attorneys Western District of Oklahoma*. 09.01.2023. URL: www.justice.gov/usao-wdok/pr/69-universal-aryan-brotherhood-gang-members-and-associates-convicted-during-multi-yea-0

62. The Trinitarios Gang. *Info Tracer*. 2023. URL: www.infotracer.com/criminal-records/gang-profiles/trinitarios

63. Six "Los Sures" / Trinitarios Gang Members Sentenced in Murder Case of Lesandro "Junior" Guzman-Feliz. *New York Post*. 15.01.2023. URL: www.norwoodnews.org/six-los-sures-trinitarios-gang-members-sentenced-in-murder-case-of-lesandro-junior-guzman-feliz

64. Members of violent Trinitarios-affiliated gang charged by feds in NYC. *New York Post*. 02.08.2022. URL: www.nypost.com/2022/08/02/trinitarios-gang-members-charged-by-feds-in-nyc

65. 8 Die, Thousands Held Hostage in Brazil Prison Riots. *Los Angeles Times*. 19.02.2023.
URL: www.latimes.com/archives/la-xpm-2001-feb-19-mn-27384-story.html
66. O Primeiro Comando da Capital – PCC. *International Police Association – Brasil*. 16.08.2018.
URL: www.ipa-brasil.org/-/o-primeiro-comando-da-capital-pcc
67. Código do PCC impõe 45 regras de conduta em áreas dominadas por facção. *Metropolis*. 24.06.2023.
URL: www.metropoles.com/sao-paulo/codigo-do-pcc-impoe-45-regras-de-conduta-em-areas-dominadas-por-facciao
68. Notorious prison Numbers gang increasingly working with street gangs for drugs trade. *Times Live*. 26.04.2023. URL: www.timeslive.co.za/news/south-africa/2023-04-26-notorious-prison-numbers-gang-increasingly-working-with-street-gangs-for-drugs-trade
69. Haysom, N. Towards an Understanding of Prison Gangs. *National Institute of Justice*, 1981.
URL: www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/towards-understanding-prison-gangs
70. Schurink, W. World of the Wetslaners: An Analysis of Some Organizational Features in South African Prisons. *Southern African Journal of Criminology*. 1989. 2. 2. Pp. 60-70.
71. The EU's fight against organised crime. *European Union*, 2023.
URL: www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-fight-against-crime
72. Konflikt mellan kriminella gäng kan ligga bakom dödsskjutning. *Dagens Nyheter*. 16.09.2016.
URL: www.dn.se/sthlm/konflikt-mellan-kriminella-gang-kan-ligga-bakom-dodsskjutning
73. Skulle driva in skuld till mc-gäng – hotade kvinna med kniv. *Nya Lidköpings-Tidningen*. 03.03.2020.
URL: www.nlt.se/2020/03/03/skulle-driva-in-skuld-till-mc-gang-hotade-kvinna-med-kniv-ed705
74. Omega secret society member receives jail, caning for role in drug trafficking. *The Straits Times*. 07.11.2022.
URL: www.straitstimes.com/singapore/courts-crime/omega-secret-society-member-receives-jail-caning-for-drug-trafficking-other-gang-members-also-involved

Yagunov D. V., Melnychuk, T. V., Meliukhov, V. A. The prison gang as a «brand» (an overview of informal prison hierarchies in modern prison systems)

The paper is devoted to the study of prison gangs as the main form of organized crime in many foreign countries. The relevance of the paper is explained by the fact that modern penitentiary systems are characterised by the increasing role of violent criminal subcultures in prisons, which is a major challenge for most penitentiary systems around the world. That is why, in this paper, the authors aim to analyse the phenomenon of prison gangs as a special form of criminal organisations in the penitentiary systems of modern foreign countries.

The paper further develops the thesis that prison subcultures formed within informal prison hierarchies and the inherent prison violence are objective elements of modern power relations, an integral part of power relations and at the same time a product of the spread of panoptic discipline in the society of the twenty-first century.

In the paper, the authors analyse the essence of the concept of "prison gang" in the context of current trends in prison management, identify the main prison gangs operating in the penitentiary systems of modern foreign countries, and also study the impact of modern prison gangs on the prison policy of modern foreign countries.

Based on the results of the study, the authors prove that in modern foreign penitentiary systems, informal prison hierarchies are an integral element that creates competition for formal prison administrations. A special place among informal prison hierarchies is occupied by prison gangs, whose activities have become particularly widespread in the countries of South and North America, Asia, and Africa.

The authors argue that prison gangs are the most widespread forms of informal prison hierarchy that operate not only within penitentiary institutions, but also extend their criminal activities and subcultural influence on free society, and most importantly, are characterized by special attention to their own subcultural codes of conduct in relations with "brothers", the State, competitors from other gangs and third parties.

Prison gangs have formed a new «brand» – the «brand» of individual, autonomous and influential actors – without which the functioning of national penitentiary systems is now unimaginable. It is emphasized that prison gangs are a phenomenon which, in the context of the State's declared monopoly on the use of force, requires interdisciplinary research due to the encroachment on such a monopoly by private actors from among the leaders and active members of prison gangs who claim the main power in penitentiary institutions in many modern countries.

Keywords: *organised crime, prison subcultures, informal prison hierarchies, prisons, prison systems, prison gangs, street gangs.*